

# SVEN HEDIN

## Uit het leven van een groot ontdekkingsreiziger

**I**EDER kind kent de naam van Sven Hedin. Als ze niet een van zijn boeken gelezen hebben, hebben ze toch wel eens over hem horen vertellen. Sven Hedin is een Zweed. Hij bezocht het gymnasium. Toen hij 16 jaar was, begon hij al de verschillende sterren astronomisch op te tekenen. Astronomie wil zeggen: sterrenkunde. Als jongen droomde hij al over het ontdekken van de Noordpool. Toen hij afgestudeerd was, kon hij een betrekking krijgen als onderwijzer te Bakoe, aan de Kaspische zee. Dat was een eindje uit de richting, hij wilde immers naar de Noordpool. Maar dat nam niet weg, dat de Kaspische zee een eind weg was en het zou een lange reis zijn, waar hij veel te zien zou krijgen. Zo besloot hij de betrekking aan te nemen. Van zijn eerst-verdiende geld maakte Sven Hedin een tocht door Perzië. Dat was in het jaar 1886. Hij zag daar zoveel moois en interessants, dat hij dat land niet meer vergeten kon.

Na deze avontuurlijke reis kon hij het in zijn geboortestad Stockholm niet meer uithouden. Gelukkig werd hij in 1880 uitgekozen om als tolk met een Zweeds gezantschap mee naar Perzië te gaan.

Toen hij daar zijn werk voor het gezantschap gedaan had, trok hij op zijn eentje verder het land in. Van de Zweedse regering had hij geld gekregen. In 1891 keerde hij van deze reis terug. In 1893 ging hij weer naar Azië. Voor de eerste keer trok hij over het „dak van de wereld“, het plateau, vanwaar het Himalayagebergte uitgaat.

Al deze reizen waren niet ongevaarlijk. Sven Hedin heeft dat ook in zijn verschillende reisbeschrijvingen gezegd. Vooral heeft hij vaak gebrek aan water gehad. Maar Sven Hedin was in hart en nieren een ontdekkingsreiziger, hij was voor geen kleintje vervaard en niets was hem te veel. Hij was tevreden als hij iets kon doen voor de wetenschap.

In zijn boek „Van Pool tot Pool“, beschrijft hij een reis om de wereld. Op deze tocht heeft hij niet minder dan 70.000 kilometer afgelegd. Hij bezocht Duitsland, Oostenrijk, Turkije, Perzië, Indie, Oost-Turkestan, China, Japan, Australië en de Soenda-eilanden.

Een van de meest interessante reizen die hij gemaakt heeft, was zijn tocht door de Gobi-woestijn. In zijn boek spreekt hij van „De raadselen van de Gobi-woestijn“. Op deze tocht werd Sven Hedin vergezeld van nog twee Zweden.

### Op het „Wandelende meer“

Een meer dat wandelt? Het is het Lop-Nor meer, het meer waarin de geweldige rivier de Tarim van Midden-Azië uitmondt, en dat omgeven is door de grootste woestijnen. Het is ongeveer 600 jaar geleden, dat Europa door toedoen van Marco Polo voor het eerst van dit meer hoorde. Dit meer verplaatste zich van tijd tot tijd. Niet zo maar ineens, natuurlijk, maar in de loop der eeuwen. Sven Hedin heeft vanaf zijn jeugd dit raadsel al op willen lossen. En op zijn oude dag is het hem gelukt. Hij heeft op zijn laatste tochten heel wat beleefd.

van het beroemde meer, als een baai. Er vlogen krijsend een paar meeuwen over onze tent; ze waren boos en verschrikt over de komst van mensen. Er was in de omtrek geen plantengroei te bekennen. Alles was kaal en doods. We hadden het plan om met onze kano's het meer op te gaan. Onze mensen dachten, dat we bij rustig weer 50 kilometer per dag zouden kunnen roeien. Als we maar niet door een storm werden overvallen. Dan waren we verloren.

Ik wilde te weten komen, of de vorm van het meer in drie jaar veranderd was.

's Middags ging de wind liggen en gingen we met onze kano's op weg. Er heerste een sprookjesachtige stemming over het meer. De oppervlakte van het meer was zo glad als een spiegel. Er zwommen een paar eenden en we hoorden een paar meeuwen en andere zeevogels krijsen. Hoe verder we naar het Zuiden kwamen, hoe ondieper het meer werd. Op het laatst gingen een paar van mijn mannen te voet door het meer en trokken de kano's achter zich aan. We zagen ook heel vreemde vissen. Die sloepen recht op in de zon. Een was wel een meter lang. Na enige tijd veranderden we onze koers en voeren nu in Noordelijke richting. Het meer werd weer dieper, zodat de lepers weer in hun kano's konden stappen. Bij een eilandje aangekomen, stopten we, trokken de kano's aan land en maakten het ons gemakkelijk voor de nacht. Eerst legden we planken op de grond, daaroverheen zieldoek en dekens. Een vis, die we gevangen hadden, werd gebakken en een van ons zette koffie.

De volgende dag gingen we weer op stap, d.w.z. met de kano's 't meer op. Langzamerhand werd het weer heel ondiep. Op verschillende plaatsen onderzochten we het slib van de bodem. 's Avonds konden we genieten van een prachtige zonsopgang. De dag daarop voeren we nog rond op het meer. Nadat we ons ervaar overtuigd hadden, dat er niets bijzonders meer te beleven was, gingen we naar het Noorden terug. Mijn droom, het bevaren van het „wandelende Meer“ was in vervulling gegaan.

### In Tibet en China

Sven Hedin heeft op zijn tochten verschillende keren geprobeerd om Lhasa, de heilige stad van Tibet, waar geen vreemdeling mag komen, te bereiken. Maar hij werd steeds weer tegengehouden door gewapende troepen, die hem beleefd aan zijn verstand brachten, dat de Dala-Lama, de heerser van het land, geen vreemdelingen wenste te zien. Toen Sven Hedin later toch naar het Zuiden trok, werd hij verschillende keren door soldaten tegengehouden. Sven Hedin heeft ook eens een tocht naar Turkestan ondernomen in opdracht van de Chinese regering. Hij werd toen vergezeld door twee leden van zijn staf, een Chinese sterrenkundige, vier Chinese bedienden en twee Mongoolse gidsen. Ze hadden een perso-

nnauto en drie vrachtauto's bij zich en later gebruikten ze ook kamelen.

Sven Hedin en zijn mannen zijn ook eens een keer gevangen genomen door Chinese soldaten in Korea. Dat zijn angstige dagen voor hen geweest. Zij zijn verschillende malen ternauwernood aan de dood ontsnapt. Tenslotte zijn ze door een Russisch generaal gered.

Een andere keer werd het kamp door rovers

overvallen. Ze gingen er vandoor met geld, wapens en instrumenten.

Sven Hedin is onlangs 75 jaar geworden. Hij richtte zijn leven naar de leuze: Hij, die volhoudt, kan alles bereiken.

Hij spreekt acht talen. In de zaal van het paleis in Brits-Indië voelt hij zich evengoed thuis, als in de tent van een pelgrim in Tibet.

In Stockholm heeft hij een huis. Hij heeft de in-

richting bijna helemaal zelf gemaakt, o.a. heeft hij de schetsen voor het behang ontworpen. De muren van de hall zijn versierd met een fries, die het leger van een kameelkaravaan laat zien. Aan het hoofd van die karavaan gaat een man, die de kop van Sven Hedin heet. De koepel van de hall heeft een geschilderde sterrenhemel. Verder kun je daar kaartschilderijen van Europa, Azië en een deel van Afrika zien. De plaatsen, waar Sven Hedin geweest is, zijn aangegeven. In de hall is ook nog een groot model van een Chinese tempel, die hij in Azië cadeau gekregen heeft.

In China heeft hij een aantal manuscripten gevonden, die op houten stokken geschreven waren. Waarschijnlijk zijn het militaire rapporten. Zo'n boek bestaat uit 78 houten bladen, die door een touw verbonden zijn. De knopen van het touw moeten er ongeveer 2000 jaar geleden megelegd zijn. Ze konden nog worden losgemaakt. Het schrift was ook nog leesbaar. Volgens een geleerde dateren die geschriften van 100 jaar vóór Christus. Ze zijn niet verrot, omdat ze in droog zand hebben gelegen en droog zand is een van de beste beschermingsmiddelen tegen verrotting. Er wordt in verteld over oorlogen met de Hunnen.

Sven Hedin heeft een paar heilige steden, waar geen Europeaan mag binnentreden, gezien. Hij had zich verkleed als Oosters pelgrim. Als schaapherder heeft hij honderden mijlen afgelegd in Tibet, waar nooit een blanke wordt toegelaten. In Losar heeft hij de viering van het nieuwjaar meegemaakt en tegelijkertijd een uitvoering bijgewoond van de bekende duiveldansen van den Groot-Lama. Jullie weet toch wat een lama is, hé? Het is een Boeddhistische priester in Tibet.

Ook heeft hij de slapende Chinese stad Loe-Lan, dicht bij de woestijn van Gobi, bezocht. Daar vond hij een stuk papier dat 1700 jaar oud was, het oudste stuk beschreven papier, dat er in de wereld bestaat.

### De grote karavaan

De Grote Karavaan, die in 1927-'28 onder leiding van Sven Hedin, dwars door Azië trok, bestond uit niet minder dan 300 kamelen, die het hebben en houden en de wetenschappelijke uitrusting van een groot gezelschap geleerden droegen. Er was een fotograaf bij met filmtoestellen. En deze filmman heeft heel wat indrukwekkende momenten vastgelegd. Er is ook een film gemaakt, die de „Grote Karavaan“ heet.

Op die film krijg je een goed denkbeeld van het leven van de karavaan, het kamelenoproer, de zandstormen, die de karavaan bijna vernietigden, het leven van de eenzame Nomaden enzovoort.

Sven Hedin is ongetwijfeld een belangrijk man. En onthoud maar zijn woorden: Hij die volhoudt, kan alles bereiken.

Hij vertelt daarover het volgende:

16 Mei konden we eindelijk, toen we uit onze tent kropen, een interessant en eigenaardig landschap zien. In het Westen lag het Noordelijk deel